

• Vervolg van blz. 17

Het klinkt technisch, maar de gevolgen zijn groot, zegt Cermak. 'De voorbije twintig jaar waren er honderden rechtszaken die aantonen dat multinationals die strijd inderdaad aangaan. Zo trok de Canadese overheid een wet in die een potentieel schadelijk brandstofadditief verbod, na een claim van een Amerikaanse producent. Of werd de Mexicaanse overheid gedwongen een exploitatievergunning uit te reiken aan een multinational die in een natuurgebied een fabriek wilde bouwen. Het punt is dat grote bedrijven via die procedure de wetgeving in Europa naar hun hand zullen zetten. Niet alleen de Canadese bedrijven, maar ook Amerikaanse of Chinese die een filiaal hebben in Canada. Ze hebben duizenden lobbyisten in Brussel om hen te helpen. Dat pikken wij niet.'

Ondertussen deelt het gros van de Franstalige Belgen die bezorgdheid - volgens peilingen zou 70 procent tegen Ceta en TTIP zijn. Ook in Duitsland, Oostenrijk en Polen was verzet, maar alleen hier hield ook de politieke klasse het been stijf. Hoe komt dat? 'Omdat nergens anders het parlement zoveel energie heeft gestoken in dit verdrag. Bij ons is dat binnenstebuiten gekeerd. Wat opvalt: hoe meer je erover weet, hoe harder je gaat twifelen of de zoge-

voorkeursbehandeling krijgen?'

Hij snuift en gebaart naar buiten. 'We hebben gezien wat dat oplevert, met Caterpillar hier achter de hoek. Het zal nooit genoeg zijn. Ons economisch systeem, met zijn hoge lonen, sterk syndicalisme en hoge arbeidskosten, is niet op het lijf geschreven van multinationals. Het gros van de tewerkstelling in ons lang gebeurt bij kmo's. Dat zijn de motoren van onze groei. En toch worden wij door dat soort verdragen in een moordende concurrentie gedwongen met die grote bedrijven.'

Ook Feltrin wijst, net als de landbouwer uit Voeren, op de neerwaartse spiraal die druk zet op lonen en arbeidsvoorwaarden. 'Het kan vreemd klinken uit mijn mond, maar ik geloof niet in een systeem waarbij we onze werknemers steeds harder laten werken voor hetzelfde loon. Ik vind dat de winsten van de bedrijven te veel blijven hangen in een beperkt aantal zakken. De kloof tussen welgestelden en de rest wordt te groot. Dat is niet houdbaar. Die veer gaat springen.'

Feltrin zucht. Boven ons scheert een vliegtuig van Ryanair vervaarlijk dicht over het dak. 'In plaats van de deur wagenwijd open te zetten voor concurrentie met megabedrijven uit Amerika, zouden we beter eerst binnen Eu-

Schepen Cédric du Monceau is trots op de rol van Wallonië in het Ceta-akkoord. © Dieter Telemans

ropa onze zaakjes op orde zetten. De detacheringsrichtlijnen hebben ervoor gezorgd dat West-Europa overspoeld wordt door goedkope Oost- of Zuid-Europese arbeidskrachten. Waarom zetten we de sociale normen binnen Europa niet gelijk? Wie de hoogmis van de groei en welvaart bezingt, zou zich daar beter mee bezighouden, in plaats van alweer naar de volgende horizon te kijken.'

dezen, waar ik nogal wat familie heb. Daar gaat het ook niet over. Dit gaat over een visie op onze toekomst. Welk soort maatschappij willen we nu echt?'

'Ik vrees dat we ons systeem naar de knoppen helpen. Dit handelsverdrag zou jaarlijks 0,08 procent economische groei opleveren. Peanuts. Dat kan ook niet anders, de limieten van de groei zijn bereikt. We moeten niet langer inzetten op steeds meer concurrentie, maar op samenwerking en herverdeling. Natuurlijk ben ik voor vooruitgang - we willen niet terug naar de middeleeuwen. Maar die zal zich vooral uiten in beter onderwijs, gezondheidszorg, de mens als motor van de ontwikkeling.'

Die bezorgdheid, zegt du Monceau, zit achter het grote Waalse verzet tegen Ceta en TTIP. 'De rijkdom van de Belgische economie zit vooral in de verscheidenheid van 70.000 kleine ondernemingen. Wij hebben hier door het wegvallen van de industrie geleerd dat je weerstand groter is als je niet te afhankelijk bent van enkele grote spelers. De handelsakkoorden, zeker met Noord-Amerika, bedreigen die diversiteit. Ze zetten in op uniforme regelgeving. Steun aan lokale ondernemers zullen multinationals aanklagen als deloyale concurrentie. Ze zijn geschreven op maat van de grote bedrijven.'

charters tegen TTIP en Ceta, veel gemeenteraden hielden een stemming. Gemeenteraadsleden van zowel de PS, Ecolo, CDH en de PTB stemden in groten getale tegen. Zelfs MR-mandatarissen zoals Olivier Chastel zeiden 'non' in hun eigen gemeente. Dat creëerde een stevig politiek bewustzijn.'

Onze smartphones lichten op. 'Breaking news'-alerts vertellen dat er dan toch een akkoord is. De politicus glimlacht, tevreden. 'Ik had liever geen akkoord gehad. Maar we hebben wel bakens verzet. De Amerikanen weten nu dat ze TTIP er niet doorkrijgen zonder inspraak van de bevolking. Het kleine Wallonië heeft Europa een dienst bewezen.'

Hij roert in zijn thee en glimlacht. 'Weet u, ik ben misschien geen echte Waal. Ik heb te veel gereisd, ben te ver afgedreven. Ik sluit meer aan bij de Vlaamse drang naar excellentie. En toch ben ik fier. Het gaat niet goed met Wallonië. Maar net omdat we ziek zijn, denken we meer na over het leven. Over de joie de vivre, de schoonheid van de natuur. Dat zijn dingen die je vergeet als je in een winnaarslogica zit.'

Joie de vivre

Na de verkiezingen van 2014 verzamelde de politicus enkele gelijkgestemden met wie hij het eenmalige tijdschrift 'POUR' uitgaf, dat waarschuwde voor een verschroming van ons economische model. 'Het ging 120.000 keer over de toonbank. In alle Waalse steden en gemeenten zijn mensen gaan nadenken. Je kreeg overal

Grotere weerstand

Wanneer we later die dag doorsteken van Fleurus naar Ottignies, rijden we voorbij twee gehalveerde rotondes. Ze werden geamputeerd opdat de bulldozers van Caterpillar, op weg naar de Antwerpse haven, vlotter door zouden kunnen. 'Er is geld om de weg te plaveien voor multinationals die ons vervolgens verloochenen', had de ondernemer zonet nog smalend gezegd. 'Maar de putten in de Waalse wegen blijven zitten.'

Langs de steenweg doemen grote herenboerderijen op. In Waals-Brabant houden we halt in Ottignies, waar we in bistro Coup de Coeur een koffie drinken met eerste schepen Cédric du Monceau van CDH. De politicus met vele jaren op de teller is een atypische christendemocraat. Ooit was hij een überkapitalist - hij studeerde economie en vervolgens management aan de Amerikaanse universiteit van Yale. Hij werkte voor het IMF en de Amerikaanse Bankcommissie, was consultant bij McKinsey waar hij meewerkte aan de herstructurering van de Generale Bank en was bestuurder bij de supermarktketen GB. Rond 2000 veranderde hij van spoor en werd hij directeur bij het WWF in Frankrijk. Sinds tien jaar is hij schepen in zijn geboortedorp Ottignies.

De econoom-politicus is een

Michel Cermak kant zich tegen handelsverdragen die ten koste gaan van lokale bedrijven. © Bart Dewaele

naamde baten wel opwegen tegen de neveneffecten. Je gaat je afvragen wie de echte winnaars zijn.'

De veer gaat springen

Wie er alvast niet van overtuigd is bij de winnaars te behoren, zijn veel kleine en middelgrote ondernemers. Een gepassioneerd woordvoerder vinden we in het industriepark van Fleurus, vlak bij de luchthaven van Charleroi. Daar ontmoeten we Walter Feltrin, ceo van ABM-TECNA, een bedrijf dat transportbanden levert voor de industrie.

De ondernemer schreef een opmerkelijke open brief in *Le Soir*, met als titel: 'Je suis patron et contre le Ceta.' 'Ik stem niet voor de PS, laat staan voor de PTB, haast hij zich te zeggen. 'Maar dat betekent niet dat ik als ondernemer elk vrijhandelsakkoord omarm. Geloof me, ik sta niet alleen. Na die open brief werd mijn mailbox overstelpt met steunbetuigingen.'

Voor ons zit een man die een pessimistische visie op de toekomst van Wallonië ('het dreigt hier vast te lopen') combineert met een visceraal wantrouwen in de politiek ('ik zie geen partij die de boel kan opzweepen') en een groot geloof in de kracht van ondernemen ('zo veel mensen met goesting om iets te doen'). Zelf stelt hij 120 mensen te werk. Dat lijkt een visitekaartje om vrijhandel en dus groei te verwelkomen.

Maar Feltrin ziet vooral veel 'commerce' voor de multinationals, en weinig voor bedrijven als het zijne. Bij uitstek het systeem van arbitrage, dat 'de rode loper uitrolt voor de grote jongens', maakt hem razend. 'Ik kan de overheid toch ook niet aanklagen als ze straks de notionele-intrestafrek afschaft, en ik daardoor verlies lijd? Waarom moeten de internationale bedrijven een

'Kmo's zijn de motoren van onze groei. Verdragen als Ceta dwingen ons in een moordende concurrentie met grote bedrijven'

WALTER FELTRIN
ceo ABM-TECNA

'Het gaat niet goed met Wallonië. Maar net omdat we ziek zijn, denken we meer na over het leven'

CÉDRIC DU MONCEAU
eerste schepen Ottignies